

Teknik Durmuyor:

TELEVİZYONDA SON YENİLİKLER

Max SCHULZE - VORBERG

Küçük bir Japon kenti olan Higaşi-Ikoma'daki bir ev kadını sabah erkenden yerel televizyon istasyonunu açıyor ve daha alışverişe çıkmadan alacağı şeylerin fiyatları hakkında bir fikir ediniyor. Bir süpermarket yöneticisi o günün özelliklerini gösteriyor — televizyon canlı olarak yayın yapmaktadır — lahana, kabak, cilek, midve ve kavun, karpuz. Karpuzların tanesi 500 yendir, bayan Watawi'nin canı sıkılır, "daha dün 400 yendi, diye söylenir.

Birkaç dakika sonra ekranda cici bir bayan görünür. "Sayın seyirciler, eğer bugünkü piyasa fiyatları hakkında söyleyecek bir şeyiniz varsa lütfen A tuşuna basınız!" Bayan Watawi yanındaki masada duran, küçük bir elektronik cep hesap aygıtına benzeyen bir kutunun A-tuşuna basar, hesap makinesine benzeyen bu kutu bir kablo ile televizyon cihazına bağlıdır. Bu sırada bayan Watawi bir eliyle tuşa basarken öteki eliyle de saçlarının lülelerini düzene koymaya çalışır ve renkli bir televizyonun üstünde bulunan bir kameranın objektivine bakar. Birden onun yanında bulunan özel bir elektrik projektörü, yanar ve A-tuşuyla bağlı olan oparlörden taktim edici bayanın sesi işitilir. "Bayan Watawi, hazır mısınız, ekranda görüneceksiniz!"

Ve bir saniye bile geçmeden öfkeli ev kadını

ekranın bir yanında gözükür, aynı süpermarket yöneticisi de öteki yanında. Bayan Watawi hiç sıklımadan ve çekinmeden söze başlar. "Doğrusu, karpuzlarınızın dünden bugüne neden bu kadar pahalalandığını bir türlü anlamıyorum." Hi-ovis TV haberlerini dinleyen bütün seyirciler yöneticinin uygun bir cevap vermek için nasıl bocaladığını görürler. "Bugün sabah meyve halinden aldığım karpuzlar oldukça pahalıydı. Fakat bugün öğleden sonra, saat 4.00 den sonra, karpuzları yine 400 yenden satacağım." Bayan Watawi durumdan memnun görünür ve kamera ve ışık kapanır. Bayan Sara Watawi gibi Higaşi-Ikoma da 158 aile istedikleri takdirde yerel televizyonun programına girer ve bütün seyircilere istediklerini söyleyebilirler. Osaka yöresinde oturan 15.000 seyirci artık

Her tarafta daha geleceğe ait bir hayal sayılırken Amerika'da ve Japonya'da bir düğmeye basmakla istediğiniz her programı seyredebilirsiniz. Bir yandan da seyredici, iki yol kablo sayesinde kendini bile ekranda görebilir, hatta isterse programa bile girer, arzularını söyleyebilir.

hakkedilmiştir. Bu yazıdaki piktogramlar daha sonrakilerden çok az değişiktir; ve bu dönemin Mısır yazılarının erginlik çağının daha gerilere gittiğini kabul etmek gerekir.

İkili bir başlangıç

Eski Mısır dilinin incelenmesi, yazıtları için bir ip ucu verecek midir? Bir asırdan fazla süren kavgalardan sonra bu gün ona ikili bir başlangıç atfedilmektedir. Yapısı ve bilhassa fiillerin çekimi ile bu bir Afrika dilidir, Libiko-Berber'e daha yakındır. Fakat sözlük ve kelime yapısı (morfoloji) itibarıyla Sami, Akad yahut İbranice ve daha sonra Arap tisanları yanında yer alır. Eski

imparatorluğun ilk hanedanının ortalarına kadar M.Ö. 2800 den önce ve Romalıların işgalinin sonunda M. S. dördüncü asır arasında Mısır dili dört döneme ayrılabilir. Birincisi eski Mısırlılardır. En başta yeni imparatorluğun halk dili akhenaton'dan sonra resmi lisan oldu ve M.Ö. 700 yılından öncelerine kadar konuşuldu. Demotik yazı tarzı bin sene süreyle yukarı imparatorluğun M. S. 300 yılına doğru yıkılmasına kadar Mısır'ın dili oldu. En sonra kıptî dili Mısır hıristiyanları tarafından kabul edilmiş ve onyedinci asra kadar kullanılmıştır.

Lisan gelişirken yazılar esasta aynı kalmıştır. Bu husus hiyeroglif yazıların en şaşırtıcı özellik-

lerinden biridir. Şekillerin ve yapıların bu sürekliliği duyarlı bir değişme olmaksızın otuz asır sürmüştür. Aynı şey hieratik ve demotik yazılarda da vardır. Son zamanlarda çok sadeleştirilmiş, daha kullanışlı hale getirilmiş bulunan işlek yazı şekilleri hiyeroglif yazıların prensibinden farklı değildir. Çok sür'atli yazılan bu yazı tarzı Champollionun kullandığı gibi "gerçek bir hızlı yazı" haline gelmiştir. Bu yazı sisteminin varlığı Mısır metinlerini incelemeyi kolaylaştırmıştır. Çok şükür üçbin yıllık devrede okunacak bir çok belgeler bulunmuştur. Bunlar Romalılara kadar dinsel ve hukuksal metinler, mizahî hikâyeler, tıbbî tedaviler, ahlâksal denemeler, din dersleri

ve Firavunların zaferlerine ait metinlerdir. Son on yılda anlaşıldığı gibi her kazı kampanyası bu büyük edebiyat kütesine yeni dökümanlar ilâve ediyor, günlük hayatından en büyük projesine kadar, bu üstün uygarlığın halkının kültürünü anlamaya imkân vermektedir. Bütün bunları, yalnız bir insanın Jean-François Champollion'un dehasına, onun eşsiz çalışma ve özümleme gücüne ve olgünüstü direnmesine borçluyuz.

SCIENCES ET AVENIR'den
Çeviren: F. Şahin COŞKUN

yalnız birer TV seyircisi değildir. 15 aydan beri onlar da kendilerinin birer film yıldızı olmuşlardır. Higaşi-Ikoma'nın villalar bölgesinde toptan 40 milyon TL. harcayarak, mikrofonlar, projektörler, ayar masaları ve ev kameraları alıp bunları kablolarla Hio-vis'in (Higaşi-Ikoma Optical Visual Information) gösterici merkezine bağlatılar bu servisten faydalanabilmektedirler.

Uzmanlar bu sisteme geri kanal veya iki yol haberleşme demektedirler.

Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri ciddi surette televizyon abonelerinin ve yeni televizyon ilerlemelerinden neleri tuttuklarını ve neleri tutmadıklarını incelemektedirler. Bu gidişle toptan haberleşme toplumu çağı başlamak üzeredir.

Ikoma halkı bu teleteknik harikaya alışmadan önce öte yandan gösteriş merakı alıp yürümektedir. Hi-Ovis yöneticilerinden Setsumi Nakazato: "Birçok aileler herşeyden önce evlerini yeni bir düzene sokmakta ve komşularından utandıkları için eski möbellerinin yenilerini almaktadırlar", demektedir. İlk sıkılganlıktan sonra aileler arasındaki çekingenlik de kalmamıştır. Yerel haberler arasında, örneğin, Higaşi-Ikoma'dan genç bir rejisörün evlendiği de ilân edilmektedir. İsteyen herkes onu TV. yolu ile tebrik edebilir. Bir an içinde merkezdeki gösterici ekran isteklilerin numaralarıyla turuncuya boyanmış görünür.

No. 146. Studioda oturan yeni genç güveye iyi dileklerini sunmak ister: "Sen tam bir centilmen'e benziyorsun." No. 36 "Zamanı gelince haber ver, karına bebeler nasıl kundak yapıldığını öğretirim" diye genç evlilere her zaman bu gibi hallerde yardım vaad eder.

Öğleden sonra No. 36 yine ekranda görünür, 6 ev hanımıyla beraber bir İngilizce kursuna katılmıştır. Televizyon aracılığı ile İngilizce öğretmeni merkezden öğrencilerinin şivelerini kontrol etmektedir. Ünlü İngilizce "the" nin söyleyişi için hepsine dillerini nasıl çıkaracaklarını iyice gösterir. Canlı program olmayan günlerde seyirciler 64 video-kaset programlarından istediklerini seçebilirler. Bunların arasında şeker hastalığı, göğüs kanseri, uzay uçuşları, İkinci Dünya Savaşı, Japonların çiçekleri düzenlemeleri ve İtalyan salatası gibi konular da vardır. Ayrıca ünlü Japon soytarı Rakugo da gülünç öyküler veya fıkralar anlatır, bunlarda elektronik yoldan kasetlere konserve edilmiştir.

Şu anda parasız olan bu yayınlara ileride

Amerika'da TV: 30 program için bir devre santrali: "Qube" iki yol projesinin çakırdeği.

Japonya'da TV: Evindeki bir kamera tarafından filme alınan bir ev kadını evindeki mikrofon aracılığı ile TV de dileklerini söylemekte ve kendini de ekran da görabilmektedir.

yüklü ücretler ödemek hiç bir seyircinin pek kabul edeceği bir şey değildir. Hi-Ovis Şefi M. Kawahata "şimdilik Kumpanyamız bu girişimden pek bir kazanç ummamakta ise de gelecekte mikroelektronik sayesinde bu yeni teknolojinin giderleri o kadar azalacaktır ki, belki bugünkülerin ancak küçük bir kesri olacaktır", demektedir.

Tokyo yakınındaki Tama New Town'da 500 aileye telefon büyüklüğünde aygıtlar sağlandı, bunlar yayın merkezine yazıp gönderecekleri bir kartla her saat başında yeni haberleri, devamlı eğlence programları, tıpsal öğütler (çocuğun bronşit olunca ne yapabilirsin gibi), hatta günlük yıldız falını bile dinlediler ve seyrettiler. Yalnız Tama-New Town'daki geleceği programlayan yöneticiler ilerlemenin de bir sınırı olacağını çabukça farkına vardılar: Kahvaltı masasının yanındaki bir elektronik kopya makinasında sabah gazetesinin basılması, sabah alışverişi yapılmadan önce mağazalarda o gün en uygun fiatla satılan malların sergilenmesi ve hatta

ekranda o günün yemek listesinin görünmesi pek olacak şeyler olmasa gerektir, çünkü bu yüzden aile yaşamının merkezi aile ocağından çıkmakta ve TV ekranına yönelmektedir.

Yalnız başlangıçtan itibaren kâr düşüncesiyle hareket eden şimdiye kadar dünyanın en büyük iki-yol sistemi Amerika Birleşik Devletlerindedir. Burada 30 TV programıyla, reklamsız 14 saat, çocuk yayınlarıyla, beş stereo müzik TV siyle ve özel haberlerle dev Warner Brothers Kumpanyası Amerika'da yeni televizyon kuşakları için ilk müşterilerini elde etmeğe çalışmaktadır.

Dört yıl süreyle Columbus/Ohio'da ilk ticarî sistemini kurmayı başarmıştır, şu anda bu sistemin 36.000 abonesi vardır ve buna rağmen milyonlarca dolar denetim ve öğrenim parası ödemektedir. Kurnaz "Qube" seyircileri yeni sistemin bilgisayar sayacını atlatmak için bir yol buldular. Qube'un birçok ekstra kanallarda ödemeli bir de TV si vardır, yeni filmlerin ilk oyunları, Baseball maçları Columbus'ta hiç bir başka TV göstericisinin yayınlamadığı "İlerleme kursları" ek bir bedelle Qube aboneleri tarafından seyredilebilir. Aradan geçen kısa süre sonra, bazı kurnaz seyirciler eğer bütün düğmelere bir anda basılırsa, yayının bedava dinlenebileceğinin farkına vardılar.

Sonunda Qube'un ilk parasal yılı 9 milyon dolarlık bir ziyana kapandı. Fakat TV yöneticileri buna rağmen yayınlarını kesmediler. Program hırsızlığının önüne geçen yeni bir klavye sistemi buldular ve bundan sonra başına bir daha gazetelerin büyük manşetlerle yazdığı bozukluklar gelmedi.

Geri kanal yayınlarının en fazla sevileni, tüketiciye kendini korumasını öğretmeye yardım eden bir yayındır. Bunun yıldızı genç gazeteci John Steinberg'dir. Haftada iki kez müşterilere nasıl aldatıldıklarını gösterir. Süpermarketlerde güya ucuza verilen mal zincirleri, hiç bir şeyden haberi olmayan ev kadınlarına yasal bakımından birçok boşlukları olan sözleşmelerle binbir çeşit mutfak malzemesi satan seyyar satıcılar, benzin krizinden faydalanarak müşterilerine karaborsa fiyatıyla benzin satan benzin istasyonları sahipleri, bütün bunlar Steinberg tarafından birer birer açığa tüketicilerin gözleri önüne çıkarılır. Bir yayın sırasında Steinberg seyircilerinden bir düğmeye basarak şimdiki kadar bu şekilde aldatılanların kendilerini bildirmelerini rica etti. Daha yayın bitmeden bu gibi tüketicileri gösteren uzun bir ad ve adres listesi bilgisayarca kaydedilmiş oldu. Steinberg gelecek yayınında bu olaylara yakından ışık tutacağını vaad etti.

Columbus'un adalet makamları bu açığa çıkarma çalışmasından dolayı TV ye teşekkür borçludurlar. Columbus'ta Ticaret suçları ile ilgili olan Savcı Robert Tongren bu programı yapan ve işletenleri daima takdir ve övgü ile anmaktadır. "Bizim işimiz için Qube'un bu çalışmaları olağanüstü değer taşımaktadır, onun sayesinde biz çabuk ve etkin bir şekilde gereken yere parmağımızı basabilmekteyiz."

Birkaç hafta için Qube halka yangın ve hırsızlıklardan koruyacak ek bir servis açacağını ilân etmiştir. 20 dolar abone ücreti ile herkesin evine Qube tarafından duman-detektörleri ve magnet kontakları konacak, bunlar TV geri kanalı aracılığı ile Qube'un bilgisayar merkezinde derhal alarmla geçerek yangının nerede olduğunu saniyesinde haber verecektir. Qube Genel Müdürü Kororli şöyle dedi: "Bu daha bir başlangıçtır. Enerji krizine bir katkıda bulunmak üzere bilgisayarımız müşterilerimizin bütün kalorifer ve

sıcak su tesislerini uzaktan en iyi şekilde yönetecektir."

Otellerdeki telefon-uyandırma servisine benzeyen bir servis aracılığı ile Qube her abonelinin akşam istediği saatte kaloriferini söndürecek ve sabah yine istenilen saatte yakacaktır. Columbus'ta bunun başarısından o kadar emindirler ki, gelecek yıl iki komşu şehir olan Honston ile Cincinnati'de bu sisteme bağlanacaklardır.

Total Telekomünikasyon sayesinde devrim

Daha başkalarında bu iki yollu kablo işine para koymaya karar vermişlerdir. New York Eyaletindeki Syracuse kentinde bir Kanada firması bu sonbaharda 22 TV programı dışında bir de elektronik bilgisayar-dedektif servisi başlatacaktır. Buna ek olarak bir kanal Halk TV'si çalışacak ve 300 milyon dolarlık tüm bir Televizyon Stüdyosu hazırlanacaktır, bu ilgili bütün şehir gruplarının bedava olarak emrinde olacaktır. İlgili uzmanlar halen Syracuse'un bütün kent kısımlarını incelemekte, böylece gelecekteki program yapımcılarına okullarda, spor kulüplerinde, Tartışma Derneklerinde ve yaşlı insanların yurtlarında ilginç programları hazırlamak olanağını saptamaktadırlar.

Bu yeni olanakların sayesinde birçok sosyolog ve psikologlar gelecekte insanlar arasındaki haberleşmenin yeni bir çağının açılacağını ummaktadırlar.

Japon futurolog Yujiro Hayaşi bu hususta şöyle demektedir: "Yaklaşan haberleşme devriminin meydana getireceği toplumsal değişiklikler sayesinde, endüstri devrimi zamanında karşılaşılmış olan değişiklikler çöktürülen ve küçüklük kalacaktır."

Tabii her yerde bu yeni devrimin karşısında olanlar çıkacaktır ve çıkmıştır. Fakat gelişmeyi durdurmağa artık olanak yoktur. Bütün sorun geç kalmadan iki yollu haberleşme sisteminin yararlarından bilimsel olarak faydalanmak ve bu sayede insanların daha iyi ve daha çok düşüncelerini sağlamaktır.

STERN'den

● **Bilgi bizi yanlış yollara yöneltebilir, fakat bunun cevabı ancak daha fazla ve daha iyi bilgidir. Çılgınların elindeki cehalet hiç bir zaman bir şeyi çözememiştir.**

Dr. ASIMOV